

NGA MATE O TE AO.

TE MATE URUTA.

E tika ho ki, purangi aho a ! Kaore ano te mate uruta kia whiti mai ki to tatou motu, a he oranga ngakau ; i te kiore ano mutu atu. Engari i pohehetia kua pangia tetahi taniati i ngaua e te kiore, a mauria ana ki roto o te hohipera o Akarana. No muri ka kitea e te huihuinga takuta ehara kau i te puponiki. I puta te whakamihhi mo Takuta Arihi Wutuwaata, he takuta wahine, me etahi wahine tiaki-turoro tokorua, mo ratou i tapae atu i a ratou ano ma te mate i to ratou whaka-aetanga ma ratou e tiaki taua taniati. Ki te whakaaro e kore e ngau te puponiki ki Niu Tirenii i te matao rawa, engari kei te tupato kei te matapopore tonu te Kawanatanga. E te iwi kei tukutuku hoki te ngakau tupato, me nga mahi whakapai i nga kainga. Ehara i te mea he puponiki anake te mate e puta mai ana i roto o te paru. Kei te heke haere ano te mate uruta i Poihakena, engari kua paahia kei Pirihipane kei Merepana, me Archanaria i Ihipa. Kei te whawhaitia e te pakeha a me te tamate tonu hoki.

TE MATE KAI KI INIA.

Na te mate kai ia te maara-ka-ka, te parekura whakaharahara. Kaore rawa he matekaitanga i rite mo tenei i pa ki Inia i mua atu. He hanga aroha te maori, nga pakeke tonu nga tamariki ki te toha haere i te turakanga a te mate kai. Kei te hokohoko nga matua i a ratou tamariki hei utu kai ; ko nga tamariki wahine anake nga mea o hokona ana, na reira ka waiho noa atu nga mea taane kia mate atu. I te whaikorero a Rore Kahana (Lord Curzon) te Tumuaki o nga Kawana o Inia, i a ia e whakaatu ana i te mate o tona iwi maori, i te hui i Karakata ka puta i a ia enei kupu :—

“ Mehemea kei te ruarua te ngakau o tetahi tangata rangatira o tenei taone mo te awhina i a au, ka koha ahau ki te hoatu noa iho ki a ia i te tikiti mo te rereve ki tetahi wahi o Inia e patua ana e te mate kai, a kei a ia te whakaaro mo tana e homai ai ki a au a tona hokinga mai. Tera pea ia e haere i runga i te ngakau maaro ; otira hei tona hokinga mai ka hoki maru, rai tonu ngakau.”

Apiti atu ki te mate kai ko te mate uruta ko te puponiki, a ko te mate putaputa ara ko te mooropaka.

ME AHA NGATI-TAU?

I te mamae o te ngkau kei te kahi moni nga waahi katoa i raro i te mana o te Kuini,

ahakoa e kahi ana ano mo te whawhai mo te mate puponiki mo te ahi ki Otawa. E te Ingarihi pai ! Kua tae kei a Rore Kahana te moni a te Emepara o Tiamana me tona iwi katoa. Te kahi a tetahi piriniha o Inia £10,000. He mano, he mano te moni a te Kawanatanga o Inia kua pau i te awhinatanga i tona iwi maori. Kei te kahi te iwi pakeha o tenei koroni, kaha atu, a ko te Maori kaore ano. Tawai ai ngati-taua i te pakcha mo te kore aroha, a tena ra whakaputaina to aroha e whakamanamana nei koe, ina te mate ka marama. E te iwi, he mea tino pai rawa ki te puta to tatou aroha ki nga iwi maori o era atu waahi, hei mea whakamoemiti rawa ma ratou ki te rongo i pa te ngakau o te Iwi Maori o Niu Tirenii i to ratou rongo mate. Ahakoa kotahi te hereni ka maha noa atu nga ra e whiwhi ana te tangata kotahi o Inia i te kai. Hoatu a koutou kohikohi ki nga tangata a te Kawanatanga ki nga pou-tapeta ki nga minita pakeha ia wahi ia wahi me ki atu mo te “Indian Famine Fund,” me tuku mai ranei ki a matou ma matou e tuku. Tena pehia etahi o nga hiahia, a whakaputaina ko te aroha. Ko te tino aroha nui ko te aroha i te mea kahore i kite.

TE PIPiWHARAUKOA.

HAEREERENGA I NGA TAKIWA MAORI.

NA TUTERE WI-REPA.

II. TAI-RAWHITI.

I a au i haere ai i te takutai nei i nga ra whakamutunga o Tihema 1899, i tooku hoki-nga mai i te pito ki te tonga o Te Waipounamu, he maha nga mea whakamiharo i kitea e au, atu ano o Turanga tae noa ki tona mutunga mai. Me ki ake e au, ko tenei takiwa e rua ona wahanga, he wahanga mahi hipi, he wahanga mahi kaanga. Te wahanga mahi hipi i timata i Turanga mutu ki te Araroa. Ko te wahanga mahi kaanga i timata atu i Potikirua ka ahau atu ki te tai-whakararo. Nga korero o tenei pukapuka mo te ahua o te wahanga i Turanga ki Patangata.

NGA MAHI.

I taua wa rite tonu te ahua o te tangata, ngarongaro katoa ki nga teihana hipi ki te mahi. Ko nga kaumatua anake me nga kai i